

De Vicarieën in Mariënwaerdt, Beesd, Rhenoy, Rumpt, en Gellicum (1580-1710)

Door A. F. Verstegen

Van de ca. 300 gefundeerde vicariën in Nederland is de "Vicarie Van Acquoy" een uitzondering
De geschiedenis van deze vicarie komt t.z.t. op deze site.

Vele geestelijken en particulieren hadden in de 16^e eeuw een vicarie gefundeerd in de plaatselijke kerk of abdij waar zij woonde. In hun testament bepaalde ze dat na hun overlijden gebeden moest worden voor hun zielenheil. In die tijd dacht men dat je na het overlijden in een vagevuur kwam. De monniken en priesters hadden de mensen voorgehouden, dat zij de pijn konden afkopen en eerder naar de hemel gingen, hoe meer men betaalde. Om de pastoor te betalen voor het bidden voor de overledene, stelde de testateur land ter beschikking en de pachtpenningen werden dan daarvoor besteed. De testateur had in zijn testament een Collator, Patroon aangesteld en deze moest dan na zijn overlijden een Vicaris benoemen die de pachtpenningen moest innen en daarmee de pastoor kon betalen. Deze landerijen werden dan genoemd b.v. de Vicarie Van Lanxmeer, Vicarie St. Anthonis, Vicarie St. Catherine, Lieve Vrouwen Vicarie etc.

In 1566 kwamen de edelen in opstand tegen de Spaanse katholieke koning Philips de II, heer der Nederlanden. Uiteindelijk komt het tot een oorlog, die 80 jaar duurt. In 1648 werd in Munster de vrede getekend. Een van de bepaling van de vrede was, dat het Nederduits-gereformeerde geloof de staatsgodsdienst zou worden in de Republiek. Alle katholieke bezittingen vervielen aan de staat, dus ook alle kerken, kapellen, kloosters en andere bezittingen. De gefundeerde vicarieën verloren hierdoor hun doel en de pachtpenningen moesten anders besteed worden. De Oranjes die tegen de Spaanse koning vochten besloten al eerder (in 1580) om deze vicarie inkomsten anders te besteden. Ze vaardigden plakkaaten uit in het Vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen waar zij stadhouder waren. Wilt u meer weten over dit F. G. & G. Z. zie dan, op deze site het artikel "Het Furstendom Gelre en Graafschap Zutphen"

Hoe het met de vicarieën van Mariënwaerdt, Rumpt, Beesd, Rhenoy, Gellicum verlopen is kunt u hieronder lezen. Deze vicarieën lagen in het F. G. & G. Z. behalve die van Mariënwaerdt. De bestuurders in ander delen van Nederland hebben andere beslissingen genomen over de in hun gebied gefundeerde vicarieën. Vele vicarieën zijn door de collator, patroon verkocht of verdonkermaand (toegeëigend) zoals in de stukken wordt beschreven. Vele vicarieën waren rond 1800 al verdwenen en uit eindelijk zijn in 1975 de dan nog aanwezige vicarieën overgegaan in een stichting. Opmerkelijk is dat van de ca. 300 vicarieën in Nederland er nog een overgebleven is en wel de Vicarie Van Acquoy, die heeft nog een Collator (kerkenraad van de NH-Kerk) en een vicaris. Acquoy lag niet in het F. G. & G. Z.

In een plakkaat (wet) van de 30^e mei 1580 heeft de stadhouder van het F. G. & G. Z. de RK-Geestelijke rechtsmacht terzijde gesteld en het toezicht van de vicarieën opgedragen aan het Hof. Alle vicarieën komen onder het beheer van de stadhouder. De edelen in het F. G. & G. Z. werden verplicht alle vicarieën gelegen in hun gebied op te geven aan het hof. Mariënwaerdt had drie vicarieën, Beesd 5, Rhenoy 1 (die van Rumpt gekregen in 1671) en Gellicum 1 vicarie.

Op de 12^e oktober 1595 maakt stadhouder Maurits van Nassau een plakkaat waarin hij bepaalde dat de collator, patroon er zorg voor moest dragen dat 1/3 van de vicarie opbrengst (pachtpenningen) afgedragen moest worden t.b.v. de opleiding van predikanten en

schoolmeesters. En dat de patroon de vicarie goeden niet mochten verkopen of verdonkeremanen op poene (straf) van verbeurt verklaring. Na publicatie van deze wet benoemt het hof van Nijmegen namens Maurits, na het overlijden van de collator, patroon een nieuwe collator, meestal de plaatselijke dominee. Dan rond midden de 17^e eeuw komen de predikanten van de Classis Bommel die een opleiding volgen, met diverse verzoeken betreffende de vicarieën.

De 16 predikanten van de Classis Bommel, hadden een request (verzoekschrift) naar het hof van Nijmegen gestuurd en vroegen om moverende redenen of de drie vicarieën van Mariënwaerdt verkocht konden worden (deze vicarieën lagen niet in het F. G. & G. Z. en dus de pachtopbrengst kwam niet ten goede van de opleiding van predikanten). Tevens verzochten de predikanten het patronaat schap van de vicarie van Enspijk, Rumpt, Gellicum, Beesd en Rhenoy ook publiekelijk verkocht konden worden.

Het hof vraagt aan de rechterlijke magistraten om een onderzoek in te stellen of het mogelijk is om de vicariegoederen van Mariënwaerdt en het collator schap van de vicarieën Enspijk, Beesd, Rhenoy, Rumpt en Gellicum publiekelijk verkocht kunnen worden.

De rechterlijk magistraten hebben een onderzoek gedaan en verslag uitgebracht op de 12^e juni 1667. Drie vicarieën gefundeerd in de Abdij van Mariënwaerdt, twee liggen in het kwartier van Roermond waarvan een vicarie de opbrengst erfelijk voor de paapse dienst is. De derde vicarie ligt in Culemborg (Vicarie Lanxmeer). Deze vicarie is overgegaan naar de kerk van Gravenzande. De magistraten autoriseren (machtigen) de gedeputeerden om de vicarie goederen te ruilen of te verkopen zodat de rente van de verkoop penningen besteed kunnen worden ten behoeve van de predikanten in opleiding. Tevens mogen de gedeputeerden het collator schap van de vicarieën van Enspijk, Beesd, Rhenoy, Rumpt en Gellicum publiekelijk verkopen.

Alexander baron van Tengenagel, heer van Gellicum, biedt 100 gulden voor het Patronaat schap van de vicarie van Gellicum en Rhenoy. Diederik van Els wil 50 gulden geven voor het Patronaat schap van de Lieve Vrouwe Vicarie van Rumpt (Vicarie Scherpenseel).

De gedeputeerden van het Kwartier van Nijmegen geven consent (goedkeuring) om de vicarie goederen van Mariënwaerdt (Vicarie Lanxmeer) te verkopen. Gijsbert baron van Tengenagel en Diederik van Riemsdijck krijgen volmacht om de vicariegoederen van Lanxmeer te verkopen. Tevens stellen ze een commissie in om te onderzoeken of de geboden somma van 100 en 50 gld. overeenkomt met de waarde van het Patronaat schap.

In 1668 krijgt Alexander van Tengenagel goedkeuring voor de koop van het patronaat schap van de vicarie Rhenoy en Gellicum voor 200 gld. en Diederik van Els mag het Patronaat schap kopen van de vicarie Rumpt voor 100 gld. Het Patronaat schap mag alleen verkocht worden aan personen die de ware Gereformeerde religie aanhangen en het Patronaat schap mag niet verkocht worden aan paapsgezinde en pacifisten.

Het hof van Nijmegen stuurt een verzoek naar de Staten van Holland en West-Friesland (hof in Den Haag) en vragen consent (goedkeuring) voor de verkoop van de vicarie goederen van Lanxmeer gelegen in het Graafschap Culemborg.

Johan de Witt laat de koerier een oorkonde afgeven bij de gedeputeerden van het hof van Nijmegen waarin hij goedkeuring geeft voor de verkoop van de vicarie Lanxmeer met de eis

dat de huidige patroon, Hugo de Goijer schadeloosgesteld moet worden. Hij sluit de oorkonde af met zijn zegel op

den 3^e december in het jaer Ons Heeren is Zaligh maekde duijsent ses hondert acht ende sestigh. Johan de Witt 1668.

Op de 4^e mei 1669 verkopen Gijsbert van Tengnagel en Diederik van Riemsdijk de vicariegoederen van de Lieve Vrouwe en Nicolaij vicarie (Vicarie Lanxmeer) behorende tot de Abdij van Mariënwaerd aan Ambtman Pieck van Beesd en Rhenoy. Hugo de Goijer thans possessor (bezitter, collator, patroon) van de genoemde vicarie ontvangt 2500 gulden. Van de pachtopbrengst moet baron Pieck 1/3 afstaan t.b.v. de opleiding van predikanten. De heren Tengnagel en Riemsdijk worden voor de genomen moeite bedankt, op de 25 sept. 1669.

De 30^e mei 1669 koopt Alexander van Tengnagel het Patronaat schap van de vicarie Rhenoy en Gellicum, voor een somma van 200 gld. en Diederik van Els koopt het Patronaat schap van de vicarie Rumpst voor 100 gulden.

Steeds komen er verzoeken binnen bij het hof om vicariegoederen te mogen verkopen. Op het rekwest van Gijsbert van den Berg als rentmeester van de geestelijke- en vicarie goederen in Tielre- en Bommelere weerden, om enige percelen te mogen verkopen t.b.v. de aflossing van zijn schulden geeft het hof op de 16^e april 1706 approbatie (goedkeuring).

Onder het bewind van stadhouder Willem IV zijn veel vicarie goederen verkocht. Het begon met het verzoek van de predikanten in opleiding van de Classis Zaltbommel. Deze predikanten diende op de 28^e januari 1707 een verzoek in bij het hof van het kwartier Nijmegen, om diverse vicarie goederen te verkopen. De predikanten verwachtte dat de renteopbrengst van de verkoop penningen een vast bedrag per jaar zou zijn. Thans waren de inkomsten afhankelijk van de pachtopbrengst die varieerden i.v.m. misoogsten en overstromingen. Het hof gaat akkoord op hun verzoek en stelt de ambtman van Wadenoijen aan om nadere regels op te stellen waaraan de verkoop van de vicarie goederen moeten voldoen. Ambtman Pieck verkoopt de Vicarie Lanxmeer voor 4000 gld. Verder werden de vicariegoederen van Geldermalsen, Enspijk, Beesd, Rhenoy en Gellicum verkocht, 1/3 deel van de opbrengst werd aan de kerk gegeven en 2/3 was voor de patroon, collator. Men vond dat heel gewoon.

In 1795 valt Keizer Napoleon Bonaparte Nederland binnen. Hij stelt nieuwe regels op voor de dan nog aanwezige vicarieën. Alle nieuwbenoemde collatoren en vicarissen moeten aangemeld worden bij de minister van binnenlandse zaken ter goedkeuring. De gedachte hierachter, als er geen nieuwe collator door erfopvolging was, dat dan de vicariegoederen aan de staat vervielen.

In 1975 onder het kabinet van Den Uijl kwam er een wet tot stand waarin de regering besloten had dat de dan nog aanwezige vicarieën moesten opgaan in een stichting die eigen doelen mochten opstellen. In Waardenburg en Tuil zijn de vicarieën in 1976 opgegaan in een stichting, thans zijn er 45 Vicarie stichtingen bekend en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.

Als enige van de ca. 300 vicarieën die Nederland telde, bestaat alleen de Vicarie Van Acquoy nog (ca. 10 Ha.) met een Collator, Patroon die benoemingsrecht heeft en een vicaris die de pachtopbrengst int.

Hieronder de resoluties, akten en oorkonde etc. waaruit bovenstaand artikel is samengesteld. Deze zijn te vinden in het Gelders archief en het R. A. R. Tiel.

Stadhouders van het F. G. & G. Z.

Maurits

Frederik Hendrik

Willem II

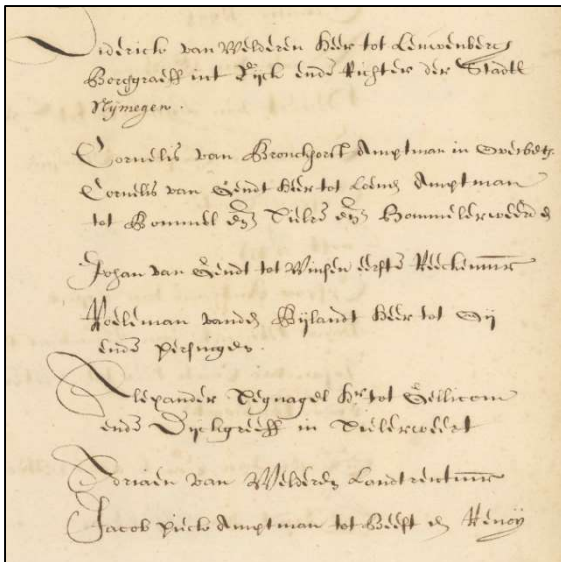

Willem III

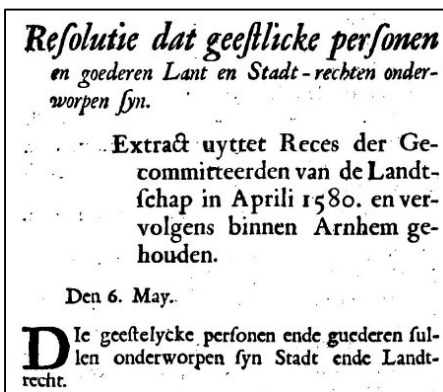
Willem IV

Afgevaardigden (gedeputeerden) van het F. G. & G. Z. in het Kwartier van Nijmegen benoemd door Willem III in 1667 waren o.a.:

1. Rochman vanden Bijlandt Heer tot Oij ende Piercinghen
2. Alexander Tegnagell Heer tot Gellicom ende Dijckgraeff in Tielerveert.
3. Jacob Pieck Amptman tot Beest en Renoij
4. Gerard de Cock van Opijnen
6. Cornelis de Cock van Delwijnen
7. Albert van Lith de Jeude voor Tiel
8. Johan van Cuijck Heer tot Meteren

De stadhouder en afgevaardigden van F. G. & G. Z. besloten (resolutie) op de 6^e mei 1580 dat de RK-Geestelijke rechtsmacht terzijde gestel moest worden. Tevens besloten ze dat de edelen een opgave moesten doen van het aantal vicarieën die in hun gebied lagen. Dit besluit werd in een plakkaat (wet) bekrachtigd op de 30^e mei 1580.

Resolutie dat geestlicke personen en goederen Lant en Stadt-rechten onderworpen sijn.

Extract uijttel Reces der gecommittleerden van de Landschap in April 1580 en vervolgens binnen Arnhem gehouden.

Den 6 May.

Die geestelijke personen ende goederen sullen onderworpen sijn Stadt ende Landrecht.

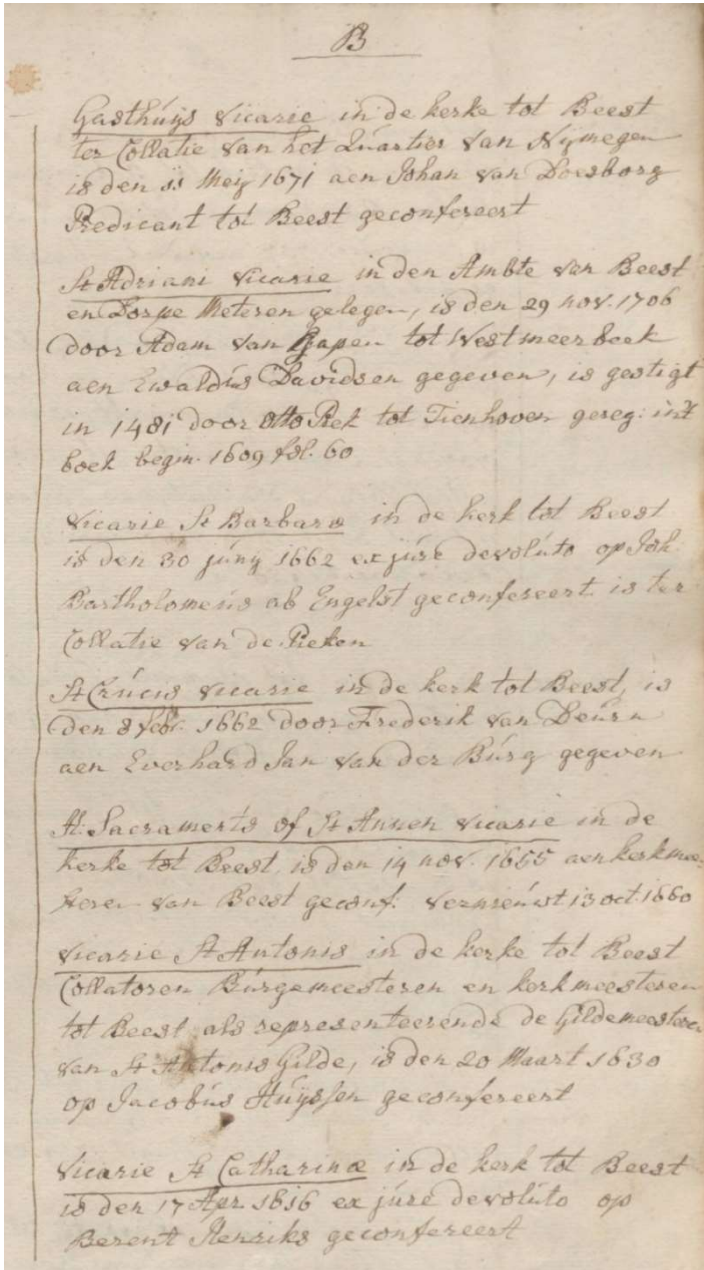
Op die Memoriael der Kercken-dienere.

Is verordent, dat id beneficiael ende matrimo-
nieel sal staen tot kennis van onsen Gen:
Heeren Stadtholder ende die Heeren Raeden, en-
de fullen oock die vuerforch doen, da mit fy goet
onderholt hebben moegen.

Is verordent, dat id beneficiael (priesters geestelijken) ende
matrimonieel sal staen tot kennis van onsen Gen: Heeren
Stadtholder ende die Heeren Raeden ende sullen oock die
ruersorch doen, da mits sy goet onderholt hebben moegen.

Opgave van de vicarieën gelegen in Mariënwaerd, Beesd, Rhenoy, Rumpt en Gellicum

Beesd

1. Gasthuys Vicarie in de kerke tot Beest ter Collatie van het Quartier van Nijmegen is den 11 Maj 1671 aen Johan van Doesburg Predicant tot Beest geconfereert.

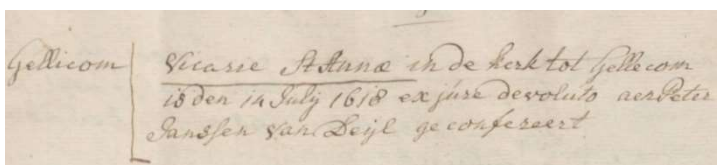
2. Adriani Vicarie in den Ambte van Beest en dorpe Meteren gelegen is den 29 Nov. 1706 door Adam van Rapen tot Westmeerbeek aen Ewaldis Davidsen gegeven is gestigt in 1481 door Otto Pieck tot Tiendhoven gereg. in 't boek begin 1609 folio 60.

3. H: Sacraments of St. H? Vicarie in de kerke tot Beest geconfereert den 13 oct. 1660.

4. Vicarie St. Antonis in de kerke tot Beest Collatoren Burgemeesteren en kerkmeesteren tot Beest als represterende de Gildemeester van St. Antonis Gilde is den 20 Maart 1630 op Jacobus Huijsen geconfereert

5. Vicarie St. Catharine in de kerke tot Beest is den 17 April 1616 ex jure devolute op Berent Hendriks geconfereert.

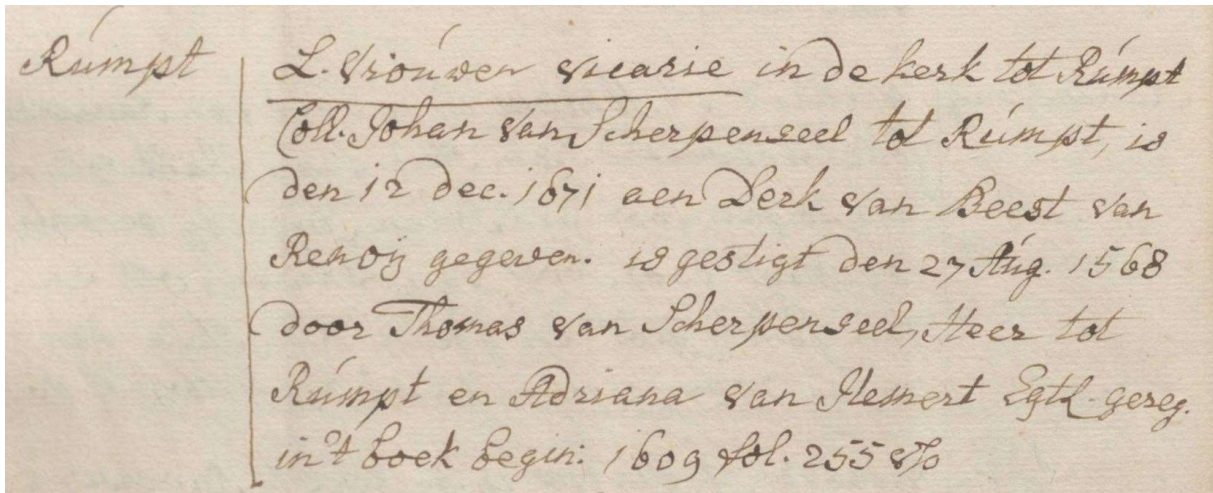
Gellicom

Vicarie St. Anne in de kerke tot Gellicom is den 14 julij 1618 ex jure devolute aen Peter Jansen van Deijl geconfereert

Rumpt

Rumpt | *L. Vrouwen vicarie in de kerk tot Rumpt*
Coll. Johan van Scherpenseel tot Rumpt, is
den 12 dec. 1671 aen Derk van Beest van
Renoij gegeven. is gesticht den 27 Aug. 1568
door Thomas van Scherpenseel, Heer tot
Rumpt en Adriana van Hemert Egtel. geseq.
in 't boek begin. 1609 fol. 255 vso

L. Vrouwen Vicarie in de kerk tot Rumpt. Collator Johan van Scherpenseel tot Rumpt, is den 12 dec. 1671 aen Derk van Beest van Renoij gegeven. Is gesticht den 27 aug. 1568 door Thomas van Scherpenseel, Heer tot Rumpt en Adriana van Hemert Egtelieden geregistreert in 't boek begin 1609 folio 255 vso

Mariënwaerdt

Mariënwaerdt had 3 vicarieën, twee lagen in het kwartier van Roermond en een de Vicarie van Lanxmeer lag het graafschap Culemborg. Lanxmeer genoemd naar de plaats waar de landerijen lagen (veenriviertje de Meer te Culemborg, langs de Meer = Lanxmeer). Deze vicarie werd in 1667 door Johan de Witt teruggegeven aan het F. G. & G. Z. Het hof verkocht deze vicarie in 1668 aan ambtman Pieck van Beesd en Rhenoy.

Dan in 1595 vaardigt Stadhouders Maurits van het F. G. & G. Z. een plakkaat uit waarin hij beveelt dat de collator, patronaat verplicht wordt om 1/3 deel van de vicarie opbrengsten af te staan aan de opleiding van predikanten en schoolmeesters en dat de vicarieën niet mogen verkocht worden op poene van nihiel (verbeurd). In het plakkaat werd dat als volgt omschreven.

Ende beneffens dem dit strax naer publicatie deses alle patroni en beneficiati sich onthouden des voorschreden derden deels, als voor langes tot onderholt der kercken en school-dienaren geordonneert, langer te gebruycken, ende dit alles by poene, van nihiel etc.

So ordonneren ende bevelen wy allen Officieren, Amptluyden, Drostten, Magistraten, Richteren ende Scholten, dese in allen puncten wel ernstelicken en sonder conniventie na te komen. In oorkondt des Furstendombs Gelder ende Graefschaps Zutphens secreet segel hieronder

op 't spatium gedruckt. Gegeven te Arnhem den XXII Octobris vyftien
hondert vyff - en - negentigh. (22 okt. 1595).

Was onderteyckent, Maurice de Nassau

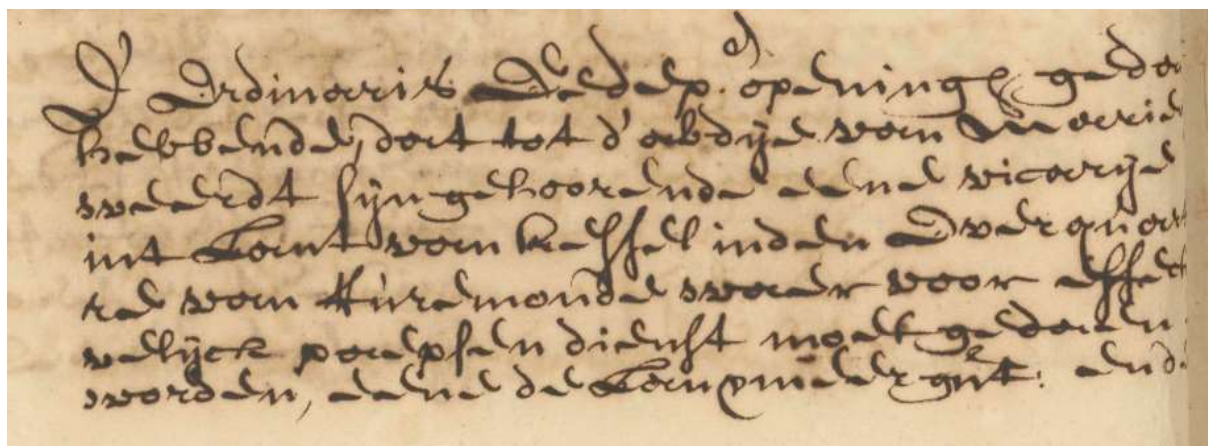
In hedendaagse taal.

Straks na publicatie van deze wet zijn alle Collatoren (Patronen) verplicht om een derde deel van de pachtobbrengst af te staan, voor de opleiding van dominees en schoolmeesters. En als men dat niet doet, worden de landerijen verbeurdverklaart en vervallen aan de staat. Zo bevelen wij alle Ambtmannen, Drostsen, Rechters en Schouten om deze wet zonder tegenspraak uit te voeren. Arnhem den 22 okt. 1595. Was getekend Maurice de Nassau.

Eind 1666 schrijven de beursale (gesubsidieerd uit de pachtobbrengsten) predikanten van de Classis Bommel een request naar het hof van Nijmegen waarin zij verzoeken om moverende redenen de Vicarie van Lanxmeer en het patronaat schap van de vicarieën van Enspijk, Beesd, Rhenoy en Gellicum publiekelijk te verkopen. Het hof vraagt aan de rechterlijke magistraten advies of dat mogelijk is. Op de 12^e juni brengen de magistraten hun advies uit.

1. 12 juni 1667

Drie vicarieën gefundeerd in de Abdij van Mariënwaerdt, twee liggen in het kwartier van Roermond waarvan een vicarie de opbrengst erfelijk voor de paapse dienst is. De derde vicarie ligt in Culemborg (Lanxmeer vicarie genaamd). Deze vicarie is overgegaan naar de kerk van Gravensande. De magistraten autoriseren (machtigen) de gedeputeerden om de vicarieën te verkopen en het collator schap van de vicarieën van Enspijk, Beesd, Rhenoy, Rumpt en Gellicum. Uit de rente van de verkoop penningen kunnen de predikanten gesubsidieerd worden.

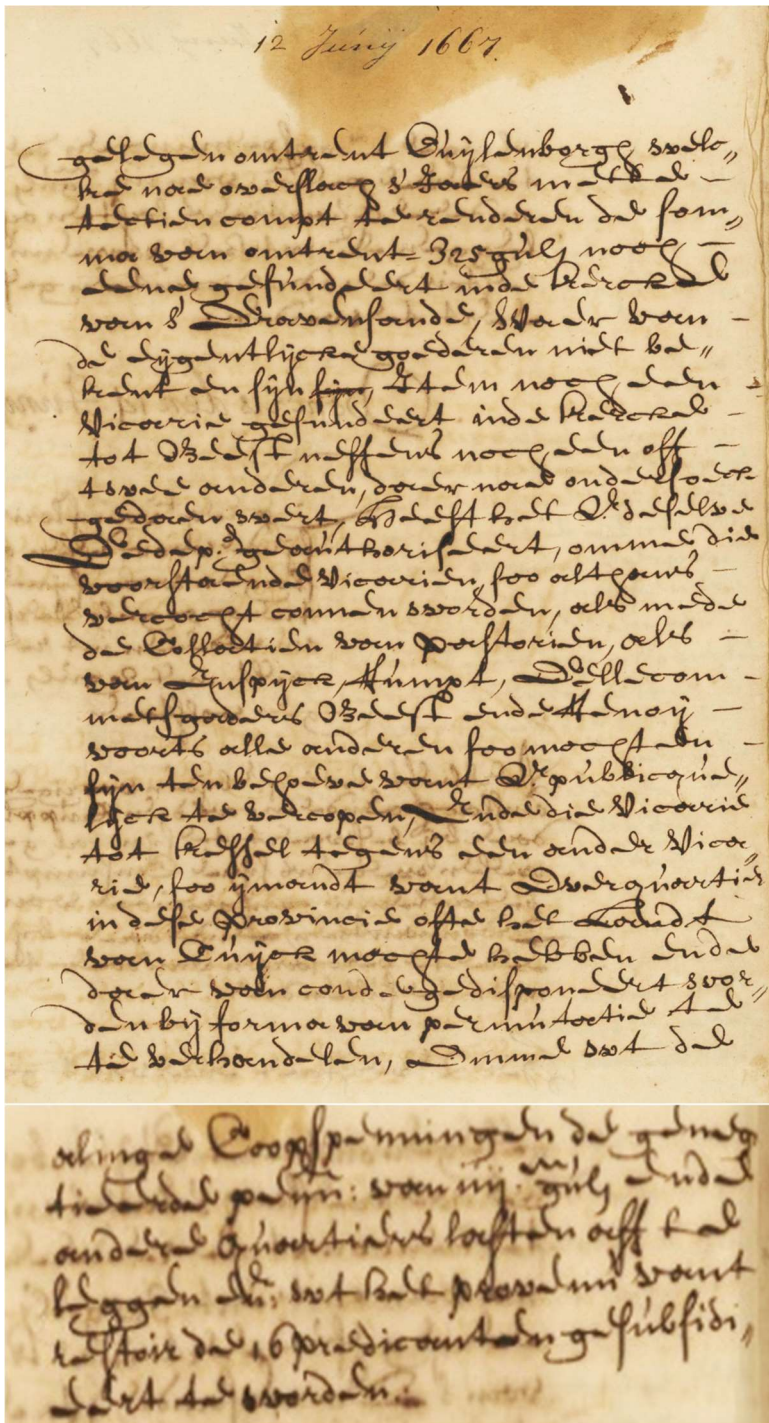

De Ordinairs (rechterlijke magistraten) gedeputeerden openingh gedaen hebbende (verslag uitgebracht) dat tot de Abdije van Marienwaert sijn gehoorende eene vicarije in het lant van Kessel inden Quartier van Ruremonde svoder (verder) voor erffelijck paepsen dienst moet gedaen worden en enen de Lanxmeer genoemt ende

12 Julij 1667

gelegen omtrent Cuijlenborch welke na de overslaech 's-jaers mette altatien ? compt te renderende somma van omtrent 325 gulden noch eene gefundeert in de kercke van 's-Gravensande waer de voornoemde de eijgentlijcke goederen niet bekent en sijn.

Item noch een vicarie gefundeert in de kerke tot Beest neffens noch een off ? anderen daerna ondersoek gedaan wert heeft het 2de deselve gedeputeerde geauthoriseert (gemachtigd) omme die voorstaende vicarien soo althans vercocht connen worden als mede die collatien (benoemen) van pastorien als van Enspijck, Rumpt, Gellicom mitsgaders Beest ende Renoij. Voorts alle anderen soo mochten sijn ten behoeve vant Quartier publicquelijck te vercofen ende vicarie tot Kessel tegens een andere vicarie soo ijmant vant Overquartier (Limburg ?) in dese provincie ofte het landt van Cuijck mochten hebben ende daervan conde gedisponeert (beschikt) worden bij forma van permutatir (verplaatsing) te verhandelen. Omme dat de aelinge (alle) cooppenningen hebben provenu (opbrengst) vant restoire de 16 predicanten gesubsidieert te worden.

Op het verzoek van de predikanten geeft Alexander baron van Tengenagell te kennen dat hij het patronaat schap van de vicarie van Rhenoy en Gellicum wilt kopen voor 100 gld. En Diederik van Els wil het patronaatschap van de vicarie van Rumpt kopen voor 50 gld.

2. 16 sept. 1667

Op de 16^e sept. 1667 geven de Gecommitteerden van het Kwartier consent (goedkeuring) om de vicariegoederen van Lanxmeer te verkopen. Gijsbert van Tengenagel en Diederik van Riemsdijk krijgen volmacht om de vicariegoederen van Lanxmeer te verkopen.

ut supra (als boven) Mercurij Den 16^e September 1667

Op versoek in naeme van de 16 predikanten des Classis tott Bommel gedaen wordt aende selve toegestaen extract uijt sodaene specificatie van goederen soec lerende datt de L vrouwe ende

ut supra. Mercurij den 16^{en} Septemb.

De verloten in naem van de Gedeputeerden
des Classis tott Bonmel gedaen, soord
aend selve totte faen extract nyl
sodanig certificatie van gadderen boederden
de totte L. Muisson, dind nicolaj vicarie
en gefondeert mede kerche totte Gravesande
Gelijck mede de Heeren Gecommitteerde des
Generaliteijt by missive nogmaels sullen
worden verlogt om door alle mogelijck
middelen te helpen bevorderen dat soe
gents de soorck Predicanten soo gaet t door
lijck moge vercregen worden consent ofte
Octroij vanden Heeren Staten van Holland
tottet vercoopen vanden soorck vicarie, en
soorden de Heeren Tegnagel en Riemsdijck
neffens den Secretaris vant Collegie versoght
en gecommittēert, ondiē vercoopinge t sijner
tijdt nylten naem want Dr. Le doren.

Nicolaj vicarie en gefundeert inde kerke tott Gravesande Gelijk mede de heeren Gecommitteerde des Quartier ter Generaliteijt bij missive nogmaels sullen worden vercoght om door alle mogelijke middelen te helpen bevorderen dat wegens de voorschreven predicanten soo heeft doenlijk mogen vercregen worden consent (goedkeuring) ofte octroij van de Heeren Staten van Holland tottet vercoopen van de voorschreven vicarie en worden de Heeren Tegnagel

en Riemsdijck neffens den Secretaris vant Collegie versoght en gecommittēert (volmacht gegeven) ondiē vercoopinge t sijner tijdt uijtten naem van t Quartier te doen.

3. 22 april 1668

22 Apr 1668.

De Gedeputeerden laten rechtsgeleerden onderzoeken of het mogelijk is om de vicariegoederen te verkopen. Tevens stellen ze een commissie in om te onderzoeken of de geboden somma van 100 gld. overeenkomt met de waarde van het Patronaat schap.

De gedeputeerden laten rechtsgeleerden onderzoeken of het mogelijk is om de vicariegoederen te verkopen. Tevens stellen ze een commissie in om te onderzoeken of de geboden somma van 100 gld. overeenkomt met de waarde van het Patronaat schap.

22 April 1668

De gemelte Gedeputeerden worden mits desen geautoriseerd (goed gekeurd) om over de Collaties der drie Pastorijen als van Rumpt, Gellicum ende Renoij de welcke op approbatie (goedkeuring) van 't Quartier aenden Heer van Gellicum voor 150 gld vercoght zijn met geseijden Heer van Gellicum ende den Raadsheer Els in naeder handelingte te comen ende soo veel te bedingen dat eenigsints de waerdije dat voor worde betaalt.

Gelijck oock in conformite (voldaan hebben aan de eisen) van vorige resolutie (besluit) der meergemelte Gedeputeerde nochmaels geauthoriseert (gemachtigd) worden tottet vercoopen van de Collatie.

Het Quartier verstaet dat de Suffeeten (rechters) alles in handen gestelt sal worden het geene haer bij resolutie van den 12^e Junij 1667 gegeven is, Authoriserende de selve om over de pretense onwettige posiessie van de vicarie die Lanxmeer heet soo den soon vande Ambtman Pieck althans is hebbende ten plaetsen daer het behooren sal te procederen ende worden de Ordinaris Gedeputeerden gelast omme hier inne de Rechters de behulpelijke handt ten eijnde de selve eenmael clagteloos gestelt mogen worden.

De gemelte Gedeputeerden worden mits desen geautoriseerd (goed gekeurd) om over de Collaties der drie Pastorijen als van Rumpt, Gellicum ende Renoij de welcke op approbatie (goedkeuring) van 't Quartier aenden Heer van Gellicum voor 150 gld vercoght zijn met geseijden Heer van Gellicum ende den Raadsheer Els in naeder handelingte te comen ende soo veel te bedingen dat eenigsints de waerdije dat voor worde betaalt.

Gelijck oock in conformite (voldaan hebben aan de eisen) van vorige resolutie (besluit) der meergemelte Gedeputeerde nochmaels geauthoriseert (gemachtigd) worden tottet vercoopen van de Collatie.

22 April 1668

Vande noch onvercoghte Pastorijen
ende Vicarijen, Milt dat geene Colatias
van Pastorijen sullen mogen vercoght
worden aen Rooms gesinde off papisten
op pene van nulliteijt

22 April 1668

vande noch onvercoghte Pastorijen ende Vicarijen mits, dat geene Colatias van Pasrorijen sullen mogen vercoght worden aen Rooms gesinde off pacivisten op poene van nulliteijt (ongeldigheid).

4. 25 April 1668

Alexander van Tengenagel krijgt goedkeuring voor de koop van het patronaat schap Rhenoy en Gellicum voor 200 gld. en Diederik van Els mag het Patronaat schap kopen van de vicarie Rumpst voor 100 gld. en het Patronaat schap mag alleen verkocht worden aan personen die de ware Gereformeerde religie aanhangen en het Patronaat schap mag niet verkocht worden aan paapsgezinden en pacifisten.

Ons preter
Coq.

Sabbath den 25^e Apr.

De Heer Alexander Tengenagel Heer totte Gellicom en Gecomiteerde Generaliteijt ende sijn Edele erven sijn uijt craght van preciosa (kostbaar) autorisatie (magtiging, vergunning) des Quartiers van Nijmegen de dato 22^e deses lopende maandt ende om goede confederatie (samenwerkingsverband) in eenen erfelijcken en finalen coop over gelaten sodaenigh recht als het gemelte Quartier is competierende totte Collatie vande pastorij totte Gellicom ende Renoij resp. in sulcks voor een somma van twee hondert gld. ende welcke pennin-gen oock aen naeder order vant collegie door sijn Edele sullen getelt worden. Onder expresse stipulatio (afsprake) dattet voorschreven recht int geheel ofte ten delen ter gener. tijdt ab intestato off bij successie in linea assendenti off descendenti wel collatirali, off uijt craght van enige testamentaire off anders dispositio tam inter vivos quam mortis causa niet sal mogen devolveren op eenigs paeps gesinde off door de selve geexercieert (geëxpireerd, gedaan) nimaer insulcken val gebruyckt moeten worden bij de naesten inde bloeden vande lesten wettigen eigenaer sijnde vande ware gereformeerde religie noch dattet voorschreven recht oock aen geen paeps gesinden vercoght off door eenigerhande contracte aen deseve overgelaeten sal mogen worden.

De Heer Diederich van Els Raedt in Geldeland sijn sijn Edele ? sijn mede uijt kraght van spetiale

Sabbath den 25^e April 1668

De Heer Alexander Tengenagel Heer totte Gellicom en Gecomiteerde Generaliteijt ende sijn Edele erven sijn uijt craght van preciosa (kostbaar) autorisatie (magtiging, vergunning) des Quartiers van Nijmegen de dato 22^e deses lopende maandt ende om goede confederatie (samenwerkingsverband) in eenen erfelijcken en finalen coop over gelaten sodaenigh recht als het gemelte Quartier is competierende (toegekomen) totte Collatie vande pastorije tott Gellicom ende Renoij respectivelijck voor eene somma van 200 gulden eens welcke pennin-gen op naeder order vant collegie door sijn Edele sullen getelt worden. Onder expresse stipulatio (afsprake) ende bedingh dattet voorschreven recht int geheel ofte ten delen ter gener. tijdt ab intestato (zonder testament) off bij successie in linea

assendenti (bloedverwanten) off descendenti (afstammeling) wel collatirali (zijdelijngs) off uijt craght van enige testamentaire off anders dispositio tam inter vivos quam mortis causa (Latijn, onder de levende, zodat de dood oorzaak) niet sal mogen devolveren op eenigs paeps gesinde off door de selve geexercieert (geëxpireerd, gedaan) nimaer insulcken val gebruyckt moeten worden bij de naesten inde bloeden vande lesten wettigen eigenaer sijnde vande ware gereformeerde religie noch dattet voorschreven recht oock aen geen paeps gesinden vercoght off door eenigerhande contracte aen deseve overgelaeten sal mogen worden.

De Heer Diederich van Els Raedt in Geldeland sijn sijn Edele ? sijn mede uijt kraght van spetiale

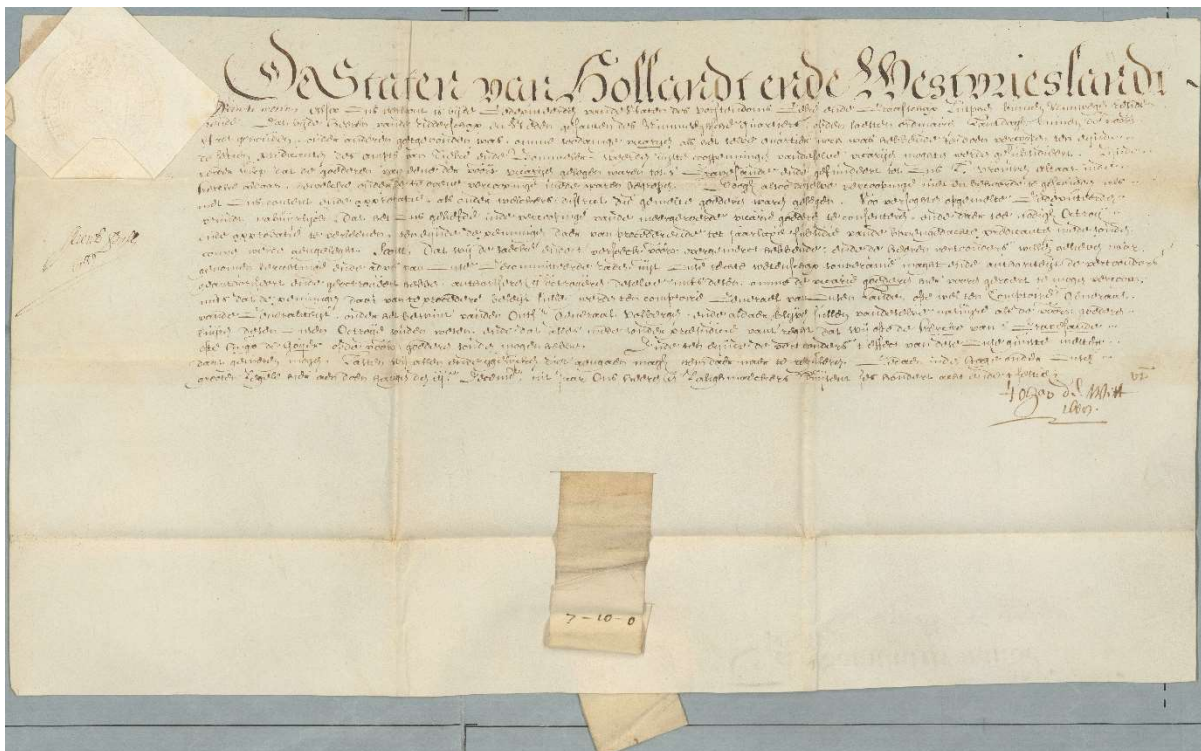

authorisatie als voren en om goede consideratie in eene erfelijcken en finalen coop overgelaten sodaningh recht als het meergemelte Quartier is competerende totte Collatie vande Pastorijen tot Rump in de Ampte van Tielerweert gelegen ende sulcks voor eene soma van een hondert gulden eens onder gelijcke stipulatie en bedingen als vore ten opsigte vande vercopinge der collatie der Pastorijen van Gellicom en Renoij respertelijck aende Heer van Gellicom op dato gedaen sijn uijtgedruckt.

De gedeputeerden van het hof van Nijmegen sturen een verzoek naar de Staten van Holland en West-Friesland (hof in Den Haag) om de Vicarie van Lanxmeer te mogen verkopen.

5. 3 dec. 1668

Staten van Holland en West-Friesland gaan akkoord met de verkoop van de vicarie goederen van Lanxmeer, mits de collator Arnold de Goijer schadeloos gesteld wordt. Was getekend, Johan de Witt.

De Staten van Holland ende Westvrieslandt

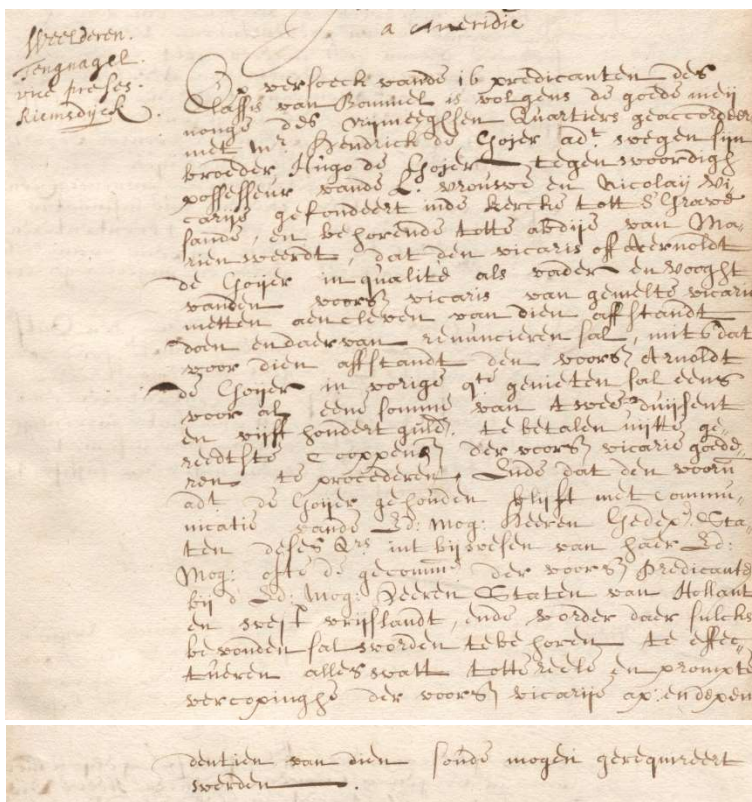
Doen te weten alsoo Ons vertoont is bijde Gedeputeerden ende Graefschap van de Staten des Vorstendoms Gelre ende Graefschap Zutphen binnen Nijmegen residerende. Dat bijde Heeren van de Ridderschap en Steden gesanten des Nijmeeghsche Quartier op den laetsten ordinairs Landdagh binnen dat voorschreven gestaet gehouden onder anderen goetgevonden was omme sodanige vicarije als het selve Quartier noch was hebbende te doen vercoopen ten eijnde de sestien predicanten des ampts van Tielre en Bommelerwaarden uijtte cooppenningen van deselve vicarije mogen worden gesubsidieert. Zijnde verder sulx dat de goederen van eene den voorschreven vicarije gelegen waeren tot 's-Gravensande ende gefundeert tot int Lieve vrouwen altaar inden kercke aldaer dewelcke onder de te doene vercoopingh mede waren begrepen. Edoggh alsoo deselve vercoopingh niet en behoorende te gerekende als met ons consent (toestemming) ende approbatie, als onder welckers discreet die gemelte goederen waren

gelegen. Soo versogten opgemelte Gedeputeerden vriendt nabuijrljck dat het ons gegeliefde inde vercoopingh vande meer genoemde vicarije goederen te confenteren (te vreden stellen) ende daer toe nodigh Octrooi (bescherming) ende approbatie te verleenen ten eijnde penningh daer van procederende jaarlijkse subsidie van de bovengedaente predicanten mede souden conne werden aengelegen. Soo ist dat wij de saecke ende 't versoeck voor-schreven ? hebbende ende de heeren vertoonders willen geliever naar genoemde ? ende advies van Onze Gecommitteerde Raden uijt onzse Raete wetenschap souverane maght ende authori-teijt de vercoopingh mits dat de penninghe daarvan te procedere beleyt sullen werden ten competorie (organisatie die het uitvoert) Generael van Onsen Landen ofte wel ten Compe-toire Generael vande Generaeliteijt onder het bewint vanden Onse (afkorting) generael volbragh ? ende aldaer blijve sullen van deselve na? als de voorschreven goederen buijte desen Onse Octroije soude wesen ende dat alles mede souden pra? van 't recht dat wij ofte de kercke van 's-Gravensande ofte Hugo de Goijer van de voorschreven goedeen soude mogen hebben daar gemelte mogen. Lasten wij allen ende ijgelijcken dit aengaen magh hem doen naer te reguleren grooten Zegele ende aen doen hangen den 3^e December int jaer Ons heeren is Zaligh maeckde duijsent ses hondert acht ende sestigh.

Johan de Witt 1668

De staten van het hof van Nijmegen maken een overeenkomst met de collator van de vicarie van Lanxmeer en komen met een bedrag van 25000 gld. overeen als schadeloosstelling.

Op versoeck van de 16 predicanten des Classis van Bommel is volgens de goede meijninge des Nijmeegchen Quartiers geaccodeerty met Mr. Hendrick de Gojer advocaat wegens sijn broeder Hugo de Goier tegenwoordigh possesseur (bezitter) van de Lieve Vrouwe en Nicolaij vicarije gefundeert inde kercke tott 's-Granenlande en behorende totte abdije van Marienweerdtt dat den vicaris off Aernoldt de Gojer in qualite als vader en vooght vanden voorschreven vicaris van gemelte vicarie metten aencleven van dien affstandt doen en daer-van renuntieeren sal metdat voor dien affstandt den voorschreven Arnoldt de Gojer in vorige qualiteite genieten sal eens en voor al eene somme van twee

duijsent en vijff hondert gulden te betalen uijtte gereedste coopenningen der voorschreven vicarie goederen te procederen ende dat den voornoemde advocaat de Gojer gehouden blijft met communicatie vande Edele Mogende Heeren Gedeputeerden dese Quatiers int bijwesen van haer Edele Mogende ofte de gecommiteerden der voorschreven predicante bij de Edele Mogende Heeren Staeten van Hollant en West Vrieslandt te behoren te effectueren alles watt

totte reele en prompte vercopinghe der voorschreven vicarije ap: en dependentien van dien soude mogen gerequireert (geest, gevordert) werden.

6. 4 mei 1669

Gijsbert van Tengenagel en Diederik van Riemsdijck verkopen de vicariegoederen van Lanxmeer. Ambtman Pieck koopt deze goederen. De heren Tengenagel en Riemsdijck worden voor de genomen moeite bedankt, 25 sept 1669.

nt sup
bedeent profos

Martis Den 4^e Maj

De Heeren Gijsbert Tengenagel en Diederick van Riemsdijck bij resolutie van den 16^e Septembris des affgelopen jaers 1668 versoghtende gecommiteert sijnde van de vercopinghe vande vicarie tot Lanxmeer swaer van den vercoop dagh tegens den 7^e naestkomstigh is aengestelt worden mede geauthoriseert om de penning daervan procederende 't sijner tijdt te ontvangen quitantie tegeven cissie in transport vande vercopte goederen te mogen doen, en verders tendien finct sine te verhandelen wat die nodruft sal komen te vereijfchen.

Martis (dinsdag) 4^e Maj 1668

De Heer Gijsbert van Tengenagel en Diederick van Riemsdijck bij resolutie (besluit van de overheid of een hoge functionaris v.b. in een resolutie gaf de minister aan welke maatregelen hij neemt in dit geval de stadhouder van het F. G. & G. Z. Willem III) van den 16^e September des affgelopen jaers 1668 versoghtende gecommiteert sijnde van de vercopingh vande vicarie totte Lanxmeer (veenrivierte de Meer te Culemborg, langs de Meer = Lanxmeer) weder van den vercoop dagh tegens den 7/17 naestkomstigh is aengestelt worden mede geauthoriseert (gemachtigd) om de penningen daervan procederende 't sijner tijdt te ontvangen quitantie tegeven cissie in transport van de vercopte goederen te mogen doen en verders tendien finct sine te verhandelen wat die nodruft sal komen te vereijfchen

7. 30 mei 1669

Alexander van Tengenagel koopt het Patronaat schap van de vicarie Rhenoy en Gellicum en Diederik van Els het Patronaat schap van de vicarie Rump voor 200 en 100 gulden.

Mutatis mutandis. Het Latijnse mutatis mutandis betekent letterlijk "nadat veranderd is wat veranderd moet worden".

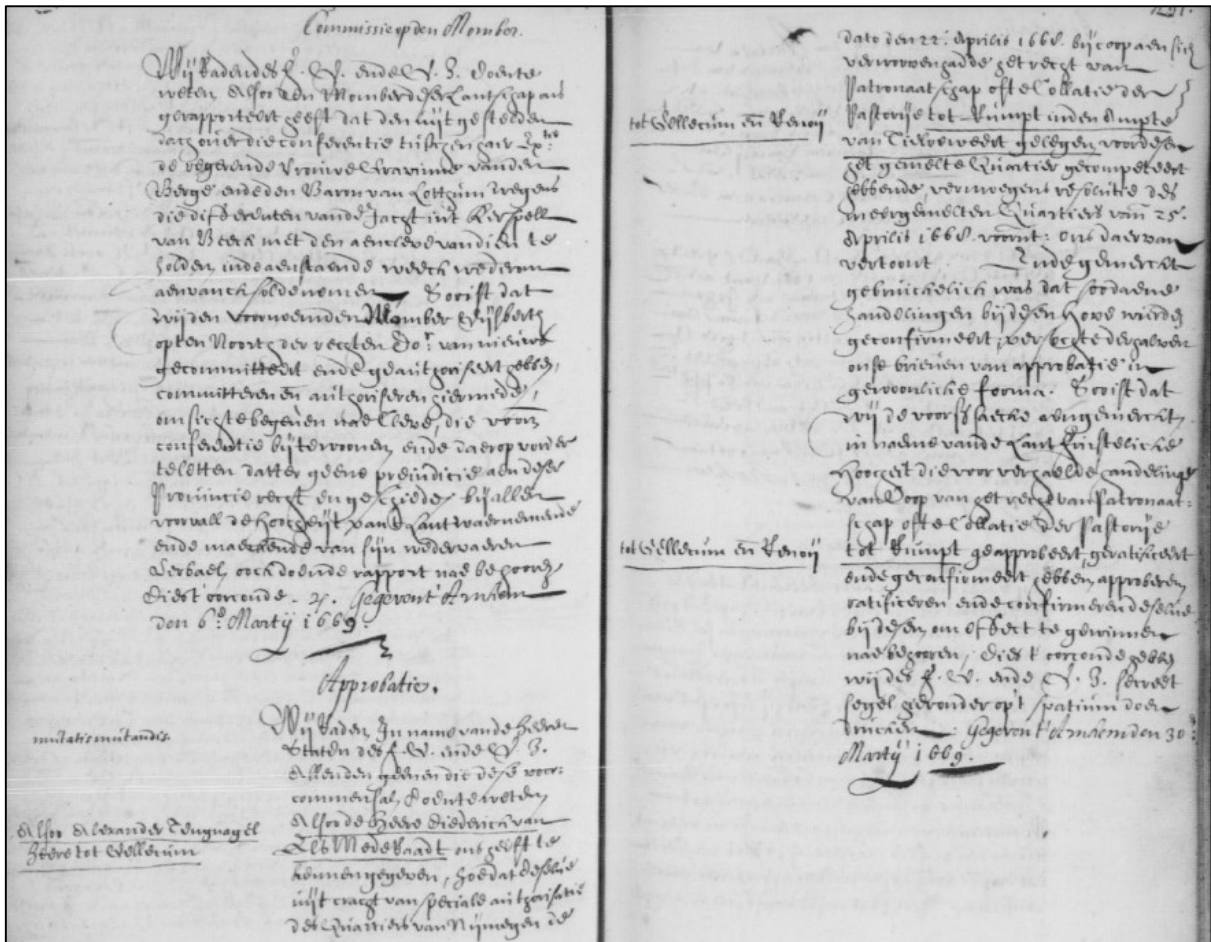
Alsoo Alexander Tengenagel Heere tot Gellicum en Renoij.

Approbatie (goedkeuring)

Wij Raden in name van de Heere Staten des F. G. & G. Z. (Furstendom Gelre en Graafschap Zutphen) allen den geenen die dese voor: (voorliggende) commen sal, doen te weten also de Heere Diederich van Els Mederaadt ons heeft te kennen gegeven, hoe dat deselve uijt cracgt van speciale autorisatie (machtiging) des Quartiere van Nijmegen de dato 22 April 1668 bij

coop aen sich verworven hadde het regt van Patronaatschap ofte Collatie der Pastorije tot Rump in den Ampte van Tielerwaert gelegen voor dezen het gemelte Quartier gecompeteerd (aangeaan) hebbende vermogens resolutie (besluit) des meergemelten Quartiers van 25 April 1668 voornoemt ons daervan vertoont ende gemerckt gebrueckelick was dat soodaene handelingen bij desen Hove werde geconfirmieert (bekrachtigd) verogte derhalven onse brieven van approbatie in gewoonlicke forma. Vercoist dat wij de vorschreven saecke aengemerckt in naeme van de Lant Furstelijckre Hoogheit die voor verhaelde handeling van de coop van het regt van **Patronaatschap ofte Collatie der Pastorije tot Gellecom, Renoij en Rump** geapprobeert gevatiseert ende geconfirmieert hebben approberen ratificeren ende confirmeren deselve bij desen om offert te gewinnen nae behooren Dees 't oorconde hebben wij des F. G. & G. Z. secreet segel gedruickt op 't spatium door Nicken. Gegeven te Arnhem den 30 Martij 1669.

8. 16 april 1706

Generis den 16. April 1706.
Op request van Gijsbert vanden Bergh
als rentmeester van de geestelijke
en vicarie goederen in Tieltre en Bom-
melre waerden, daer by te kennen ge-
vende, hoe dat Cornelis van Likh

Rentmeester Gijsbert van den Berg verzoekt het Hof om eenige percelen van de vicariegoederen te mogen verkopen t.b.v. de aflossing van de schulden. Hof verleend approbatie op de 16^e april 1706

16 April 1706

de Zeede Borgemeester de Stadt Uijt-
trecht nomine uxoris heeft doen
opseggen een capitaal van twee duij-
= sent guldens, verrentende tegens vijf
= van't hondert, staande tot laste van
voorschreve goederen; Tot voldoening
van welcke somme motte verlopene
jntdrossen geen penningen in voor-
= raat zijnde nootwendigh eenige parce-
= len van goederen diende verkocht te
worden om costen t'eviteren, verfoec-
= kende tot corroboratie vandie verko-
= pinge en securitdit vande soperen
Haar Ed. Mog: approbatie; Waerop
gehoort het mondeling voordraegen
vanden Amptman Heere van Wade-
= nojen, hebben Haar Ed. Mog: de
verfoeght approbatie verleent by
desen, mits dat geene goederen onder
hoffden gelegen daer onder werden
begrepen.

9. 28 jan. 1707

Predikanten in opleiding van de Classis Zaltbommel verzoeken het Kwartier van Nijmegen om de vicariegoederen te verkopen. Het hof stelt ambtman van Wadenoijen aan om regels op te stellen waaraan de verkoop zich moet houden.

Veneris (vrijdag) den 28^e januarij 1707

Verlesen (gelezen) Requeste van de sestien laestleden predicanten des Classis van Zaltbommel, om geallegueerde redenen versoeckende dat de vicarij goederen van geestelijke buers aldaer mogten worden vercocht en de cooppeningen bij dese tijdt van negotiatie gelegd op 't Quartier,

Veneris den 20 Januarij 1707

Verlesne Regentes van de siften Constabel pruden-
 raete des stades van Lott Beverel, en geallieerde
 der sodane vercoopinge, dat de vercoopinge gebooren
 van justitiele boese aldus mogen worden
 vercoopt en de vercoopinge by dese tijt van negotie
 pleegt op te stellen, en tijt de sodane die geveert
 ga te vinden haer. Bewaende, penningen, en siften
 haeren, hebben haer S. Mag. sal voort van
 seck geveert, en den Heer van Wadenhojen
 Amptman van Bommel, Tielre en Bommelrewerden,
 die vercoopt, en sodane ordere metten eerste ten
 Raete, sal tot vercoopinge van voort vercoopinge sal
 nedijgt wesen.

D' Ord. Haere siften hebben voorgedragen, dat
 Haer S. Mag. bij dit Concluse en siften van Raete
 mogen tot den 20, 40 en 20 peninck bewaenden
 hebben, dat wegen sal collateral siften
 daerby ingehouwen en vercoopt wort, en dat in
 dit middel tot nuttel van Raete notoirlijck
 en merckelijck vercoopt wort, Haere te dien

om uijt de renten dies penningen te vinden haere
 Classiale penningen en hujs haeven hebben haer
 Edele Mogende Heeren het voorschreven versoeck
 geaccordeert en den Heer van Wadenhojen Amptman
 van Bommel, Tielre en Bommelrewerden versoght
 van sodane ordre metten eersten te stellen als tot
 invoeringe van voorschreven vercoopinge sal nodig
 wesen.

De Ordinaris, Heeren Gedeputeerden hebben
 voorgedragen, dat Haer Edele bij het tentamineeren
 en sluijten van reekeningen over den 80, 40 en 20
 penninck bevonden hebbende ingebracht en
 verantwoord wort om dat in dit middel tot naedeel van
 't Quartier notoirlijck en merckelijck verswegen
 wordt staende ten dien

28 Jan. 1707.

opde voor off niet het Quartier soude connen goet
 vinden by eene publicatie te doen waerschouwen,
 waer dat alle de geene, die welke daerinnen noch
 verschult sijn, te dien binne den tijt van ses we-
 ken nae geboore publicatie van het Quartier, waer
 ander deser geboore publicatie salten hebben aen te brengen
 import daer van betalen, by poene dat nae verloop
 van voort termijn in plaetse van 40 penninck den
 20 stellen geboore sijn te betalen, alles boven de boete
 van officie ten platten Lande en de Mag. Raete
 in de Stede. Waerover geallieerde siften siften
 den voort voortslagh aldus geprotest en geveert
 gelijck geprotest en geveert wort met desen

28 jan. 1707

eijnde voor off niet het Quartier soude connen goet
 vinden bij eene publicatie te doen waerschouwen, dat
 alle de geene de welke daerinnen nogh verschult sijn
 't selve binnen den tijt van ses weken nae sodaene
 publicatie aen dat Comptoir (kantoor) waeronder
 deselve behooren sullen hebben aen te brengen en den
 impost daervan betalen, bij poene dat naer verloop
 van voorschreven termijn in plaetse van 40 penninck
 den 20 sten sullen gehouden sijn te betalen, alles
 boven de boete van officie ten platten Lande en de

Magistraten in de Stede. Waerover gedelibereert sijn heeft het Quertier den voorschreven
 voorslag alsoo geappobeert wordt mits desen.

10. 20 dec. 1707

Ambtman Pieck moet de Lanxmeerse vicariegoederen verkopen voor 4000 gld. om de kosten
 van het herstellen van de dijk mogelijk te maken 1707. Ook had Pieck schuld (verponding
 achterstand) bij het Kwartier.

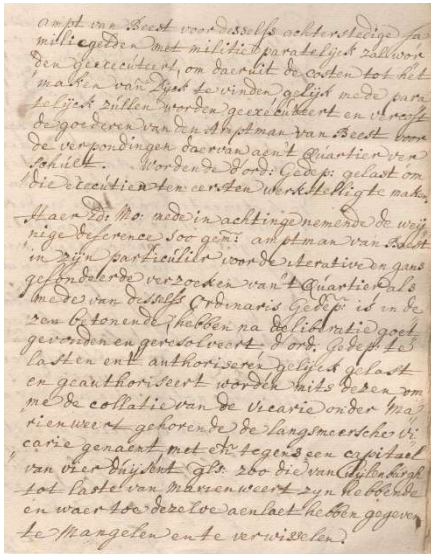
Veneris den 20 Decemb: 1707.

Opvangen en verlesen een missieve van Dijkgraaf en
 Dijk Heijmraden van Beest den 19^e deser zijnde respictie
 op den brief van 't Quartier in dato den 14 hier bevorens
 waerbij gemel-de Dijkgraef en Heijmraden declineren
 (weigeren) het equitabel (vervolgbaar) en regtmatigh
 verzoek door 't Quartier bij haere voornoemde brief met
 allegatie (aangebrachte) van welge-gronde reden en
 motieven gedaen en geconsidereert (in overweging
 genomen) die inutile extra ordinaire (gewone) cicerone
 (cicerone handleiding) waerbij Dijkgraef en Heijmraden
 persisteren (volharden) al nu niet als met grote costen sal
 kunnen gedaen worden en daer toe p-
 rat penningen waer van marienke
 niet in voorraet is worden geregie-
 reert hebben haer S. Mag. nae sal-
 tie get geveert en vercoopt, dat

am f

Veneris (vrijdag) den 20 December 1707

Ontvangen en verlesen een missieve van Dijkgraaf en
 Dijk Heijmraden van Beest den 19^e deser zijnde respictie
 op den brief van 't Quartier in dato den 14 hier bevorens
 waerbij gemel-de Dijkgraef en Heijmraden declineren
 (weigeren) het equitabel (vervolgbaar) en regtmatigh
 verzoek door 't Quartier bij haere voornoemde brief met
 allegatie (aangebrachte) van welge-gronde reden en
 motieven gedaen en geconsidereert (in overweging
 genomen) die inutile extra ordinaire (gewone) cicerone
 (cicerone handleiding) waerbij Dijkgraef en Heijmraden
 persisteren (volharden) al nu niet als met grote costen sal

A snippet of a handwritten manuscript in Dutch, written in a cursive script. The text is dense and covers several lines, appearing to be a continuation of the text on the right. It discusses military expenses and administrative matters related to the Amptman van Beest and the Quartier.

ampt van Beest voor desselfs achterstedige familie gelden met militie
milie gelden met militie paratelijck zal worden
den gerechtigent, om daermit de costen tot het
maken van Dijk te vinden gelijk mede parate
lijck zullen worden geexecuteert en vercocht
de goederen van den Amptman van Beest van
de verpondingen daerom aen 't Quartier van
Beest. Worden de Ordinairis Gedeputeerde gelast om
die executien ten eersten werkstellig te maken.
Haer Edele Mogendheden mede in achtginge nemende de weij
nige deference soo geveert amptman van Beest in zijn
in zijn particuliere voor de iterative en gans
gesondeerde verzoeken van 't Quartier als
mede van desselfs Ordinairis Gedeputeerde is in de
samen betonende hebben na deliberatie goet
gevonden en geresolveert. Worden de Ordinairis Gedeputeerde
lasten ent autoriseren gelijck gelast
en geauthoriseert worden mits desen omme
mede de collatie van de vicarie onder Ma
rienweert gehorende de Langsmeers (Lanxmeer) vicarie genaemt met en
tegens een capitael van 4000 gld. zoo die van Cuijlenborgh tot laste van Marienweert zijn
hebbende en waertoe dezelve aenlaet hebben gegeven te mangelen (ruilen) en te verwisselen.

connen gedaen worden en daer toe parate penningen, waervan Marienweert niet in voorraat is, worden gerequireert hebben Haer Edele Mogendheden nae deliberatie goet gevonden en verstaen dat het Ampt van Beest voor deselfs achterstedige familie gelden met militie (groep burgers) paratelijck zal worden geexecuteert (uitvoergevoerd) om daeruit de costen tot het maken van Dijk te vinden gelijk mede paratelijck zullen worden geexecuteert en verkocht de goederen van den Amptman van Beest voor de verpondingen (grondbelasting) daarvan aen 't Quartier verschult. Worden de Ordinairis Gedeputeerde gelast om die executien ten eersten werkstellig te maken.

Haer Edele Mogendheden mede in achtginge nemende de weenige deference soo gemelde Amptman van Beest in zijn

particulier voor de iterative (herhaalde) en gans gesondeerde verzoeken van het Quartier als mede van desselfs Ordinairis Gedeputeerden is in desen betonende, hebben nae deliberatie goet gevonden en geresolveert (besloten) de Ordinairis Gedeputeerden te laste ent autoriseren (goedgekeurd) gelijck gelast en geauthoriseert worden mits desen omme de Collatie van de vicarie onder Marienweert gehorende de Langsmeers (Lanxmeer) vicarie genaemt met en tegens een capitael van 4000 gld. zoo die van Cuijlenborgh tot laste van Marienweert zijn hebbende en waertoe dezelve aenlaet hebben gegeven te mangelen (ruilen) en te verwisselen.

11. 1710

Na 1710 worden diverse vicariegoederen verkocht, 1/3 deel werd aan de kerk gegeven en 2/3 was voor de Collator/Patroon. Men vond dat heel gewoon. Al met al rond 1800 waren vele vicarieën verdwenen.